

Martin Breum, danskur journalistur við serstökum áhuga fyri Arktis og Ríkisfelagsskapinum. Mynd Jan Müller

Arktis ikki longur ein útjaðari í heiminum

Jan Müller

24.10.2015 - 14:57

Oljan.fo

“Arktis er ikki longur í útjaðaranum av heiminum. Tað er við rúkandi ferð við at gerast ein integreraður partur av tí politiska og búskaparliga mainstream. Men tað er ein vansi, at tær arktisku stjórnirnar eru nærur fráverandi frá Arctic Circle, har nýggir spælarar so sum Týskaland og Kina eru meira sjónligir enn áður. Tørvurin á samskipan, innliti og intelligentum ílögum frá arktisku stjórnunum er risastórur. Og eg eri ikki vísur í, at hetta er staðfest í tí politiska umhvørvinum enn, sigur kendi danski Arktis-kennarin, Martin Breum.

Frá Deadline til Arktis

Arctic Circle. Stóra arktiska ráðstevnan í Reykjavík nú um dagarnar, Arctic Circle varð eisini væl vitjað av journalistum ymsa staðni úr heiminum. Teirra millum var eisini kendi danski sjónvarpsjournalisturin frá DR Deadline, Martin Breum. Í dag arbeiðir hann fyri seg sjálfan og brúkar hann nógva orku uppá júst Arktis. Eisini hevur hann víst Ríkisfelagsskapinum stóran ans og arbeiðir hann við eini sjónvarpsrøð um londini í Ríkisfelagsskapinum. Martin Breum gjørdi nøkur ár herfyri so hugtikin av øllum tí, sum fer fram í Arktis, at hann gjørdi av at fara frá DR og nærur burturav at halga sítt arbeiði til Arktis. Hetta bleiv m.a. til eina bók, “Når isen smelter”, har hann við sínum framúr góðu eyggleiðaraevnum hevur skrivað eina sera spennandi og upplýsandi bók um dagsins Arktis. Hann var eisini í Føroyum í fjør, har hann á fundi í Norðurlandahúsinum kunnaði um sína bók og um Arktis annars.

Ikki longur ein útjaðari

Vit fingi orð á Martin Breum í Hørpuni í Reykjavík, tá ráðstevnan var um at enda og spurdu vit hann, hvussu týðningarmikil Arctic Circle er.

“Tað mest týðningamikla við Arctic Circle er, at tiltakið gevur eina sera góða fatan av, at Arktis ikki longur er í útjaðaranum av heiminum. Arktis er í dag við rúkandi ferð við at gerast ein integreraður partur av tí globala politiska og búskaparliga mainstream. Og tað hava fólk, sum ikki búgva í Arktis, ringt við at skilja, tí vit eru upp ímóti nøkrum gomlum søguligum ímyndum av Arktis sum nakað, ið er sera langt burturi, sera kalt og sera vandamkið. Tað er tí ringt at skilja ta menningina, ið fer fram, tí politikarar, sum taka avgerðir um Arktis í

teimum arktisku hövuðsstöðunum, og sum ekki liggja í sjálvum Arktis men í Washington, Ottawa, Kjöpinhavn og Moskva. Alt nakað, sum liggur langt vekk frá Arktis.

Tað haldi eg er eitt vaksandi dilemma, tí avgerðirnar í Arktis skulu takast skjótt, avbjóðingarnar vaksa og broytingarnar ganga skjótari. Vit hava fingið undirstrikað fleiri ferðir á hesi ráðstevnuni, at verðurlagsbroytingarnar vinda uppá seg nógv skjótari, saman við búskaparligu menningini, umhvørvisavbjóðingarnar ganga skjótari ol. Tað skulu tí takast skjótari avgerðir, um alt hetta skal fyrisitast og regulerast á forsvarligan hátt.

Men tey, sum skulu taka avgerðirnar, hava ilt við at fylgja við, tí vitanargrundarlagið er so vánaligt, um somu tíð sum nýggir politikarar úr Kína, Japan og Suðurkorea koma inn í myndina. Hetta er tí sera komplekst. Og tað hevur henda ráðstevnan eisini váttað. Tørvurin á samskipan, innliti og intelligentum íløgum frá arktisku stjórnunum er risastórur. Og eg eri ikki vísur í, at hetta er staðfest í tí politiska umhvørvinum enn.

Arktisku stjórnirnar illa umboðaðar

Men á hvønn hátt heldur danski journalisturin, at henda stóra ráðstevnan hevur týdning.

“Arctic Circle hevur týdning á tann hátt, at her eru nakrir nýggir spælarar í arktisku verðini, sum koma til orðanna. T.d. fylla týskarar og kinverjar nógv í ár. Og tað er nýtt. Tað er eisini bæði týdningarmikið og neyðugt. Tað er lægið at síggja, at arktisku stjórnirnar t.d. danska, svenska, norska og íslenska stjórnin eru her bara í sera avmarkaðan mun. Tað er so eitt úrslit av tí mótsetningi, sum er millum tað opna forum, sum er í Reykjavík, har øll kunnu koma til orðanna, og so fokussið hjá arktisku stjórnunum at kunna fasthalda tað verandi valdshieraki, sum er lögfrøðiliga grundfest í havrættarkonventiónini um, at tað eru tey arktisku londini, sum hava framíhjárætt, suverenitet og móguleika og lögfrøðiligan rætt til at regluera og stýra í tí arktiska partinum av heiminum.”

Martin Breum, sum sjálvur var við til tær flestu av framløgunum, heldur tað var eitt vónbrot at síggja, at t.d. danska stjórnin var nærum ikki til steðar á ráðstevnuni.

